

बसंत १९५८

पृ. सं. ३६
२६

2328

इ. वि. का. राजवाडे संशोधन मंडळ धुळे.

—: हस्त लिखित ग्रंथ संग्रह:—

ग्रंथ क्रमांक ४३४ वि. १०८ (४३४)

ग्रंथ नाम स्वात्मानुभव.

विषय म. वेदांत

(1)

यानिस्थाः परतलातो ॥२१॥ ऐसेन बोल वेचि शब्देः वेसुदुत्त प्रसादेः
 निराद्वाचिवाचावदेः प्रौढ्यविण ॥२२॥ नवतुक्रुपविकरणः सो अरिवा
 नचिवचनिः जेषादिमध्यवसानिः तणे शिनाद् ॥२३॥ वल्लुवात्वेनि ॥२४॥
 काहिः वेसतवं उरलेना हिः मरिता शब्दकवणैरः उपजे लसागा ॥२५॥
 सागस्य यथापनतां सारिः मगका सियावीरु बतिल लहरिः तैरुया
 वल्लुविण शब्द असरिः शोपति केवा ॥२६॥ प्राणनिः शोरा जाये तेथे
 निमिषो निमिश को ठेवा हेः तैरि वल्लुविण का होयः शब्दा सिरोसा
 ॥२७॥ याला गि वेदा सिजे कान उः तसुदुत्त कुपाज जि ये उः वल्लेचि
 येगां विपडेः वल्लुस बळ ॥२८॥ मनदे रिक्त्या वाया जायेः नदे रि
 ले अ वणि पाहेः मनकल्पितारा हेः पदार्थक वणु ॥२९॥ तया मनापसि

॥२५॥

पदार्थताः वस्तुसर्वत्रसागताः परिनकल्पवेचि सर्वथाः अंशमात्रा ॥१॥
 मनासिवस्तुचिसौयेः धरितां गजबजिले ठायेः कां हिनलसो नियां
 गहेः थोटा वले ॥११॥ वस्तुसागतामगोपुटेः पाहातां कादिचिनातु
 डेः मगभावावले वेडेः मनचिहोय ॥१२॥ अश्यामनाचिया आव
 स्थाः नाना हेतुकन्पिताः परि वस्तुचा वरासर्वथाः नलसेचि
 कादिं ॥१३॥ तथासिस्सु हुरनुपा तुगारेः प्रतिनिया प्रद्ययो स्फुरेः
 मनप्रपणा विसरेः चिन्तले वपां ॥१४॥ जयास्वरपचिगो डिः
 लागतिया मननसो डिः अधिक आरि कदे बुडिः ज्वनं दजो हि ॥
 ॥१५॥ तेपुनिमनमागु तिउचिः परिगदपतेचिनुसुटे मिठिः स ॥१५॥
 कळआवलोकितां श्रुष्टिः स्वरपचिमासे ॥१६॥ जेसा बुडालाप

(2)

मगते द्विषोक्काळापासिः बाधेनिघाळि ॥ १ ॥ ज्यासुयचिनिअंगेः
श्वाहाज्वधाकारचालेगेः घाडागिसुरनरपितरपागेः पागिले
चिद्रुपि ॥ ८ ॥ ज्यासुयचिनिअंगेः दिसोलागति सकळजगेः चळा
गिचेंसवेगेः दुबळेदिसे ॥ ९ ॥ यागवाकदास्विपरिमाणः जेणेसुयेदि
सतिजाणः यवदेप्रकानाचेंसहिमानः ज्याचेअगि ॥ १० ॥ परित्रै
लेक्यापुनिवस्तुपाहिः दारववाचपारिताकाहिः कोणेतारिवार
दिसचिताका ॥ ११ ॥ जेसर्वत्रसदासः तेकोणदिकाळिदिसः ऐसेन
करवेविप्रकाशेः ज्याचेनि ॥ १२ ॥ येसिवस्तुसुयेनप्रकाशेः तेसुदु
स्तुपालेशेः आपणारगटसासेः तदपजग ॥ १३ ॥ ज्याचियेकपेवा
पोटिः दारपत्तिसुयचिनिघाकोटि ॥ नदिसतेदाविद्रिष्टिः कुपालुजा ॥ १४ ॥

(2A)

वेदविहिताहितेचिबोलेः वेदवचनेजगधरिलेः वर्णाश्रमत्वेवहिलेः
 मागवेदे॥१५॥ वेदेषेतलेकर्मः वेदप्रतिस्तिलाधर्मः वेदवचनेनेम
 जगतेनेमि॥१६॥ वेदराह्यश्रुष्टिवाचकः वेदतिरवटकेलातर्कः
 वेदबचलेकुः तोडाळजहाले॥१७॥ प्रपंचपदार्थजाणः वेदविक
 लेषामिधानः वेदास्तवज्ञानसज्ञानजाले॥१८॥ येवटिजाणिवेचि
 हावः धरनिघेउंगेलावस्तुत्वेनावः तवतेप्रविद्येचिसिवः उल
 धुनिटाकि॥१९॥ आत्मासद्विदानंदः हृष्टिष्विद्यात्यकबाधः आ
 त्मानामत्यप्रनुवादः करितावेदघोटावला॥२०॥ निसानिष्टावटपटाः
 करितांनविचिप्रतिष्ठाः नद्वेषिमगउफराटाः नाजिलावेदु॥२१॥ प्र
 णोनिस्तुविद्यावाटाः नवलतिवेदवचनाव्यावाटाः घालागिनेति ॥२५॥

(3)

ॐ

(3A)

दुसागरिः तो निष्कालियां बाहेरिः रिताकै सिया परिः निघोलाहे
 ॥३१॥ जळयेक देसिअसेः तरिअटबाहेरि निघोउमसेः वस्तुये
 कार्णबेपुर्णअसेः मननिघोकेचिन्नाहे ॥३२॥ ईळापरिसातेस
 गरिः तोसोनेचिहोउनिठविः मगईछेपणपाहांतां दृष्टिः काये
 लोखंडहोईल ॥३३॥ थानैहिगुरुकृपापतासिहोयेः मगचसुच
 चिहोउनिगाहेः तेषु निचतचरिपाहेः तरिमनपणांनये ॥३४॥
 यापरिचचछामनाः सुदुःकृपासमाधानाः आणितेविचंच
 नाः अेसिआहे ॥३५॥ काळसुरवरदयोकरिः काळसृष्टयादि
 संवहरिः काळहरिहरातेमारिः मारकपणे ॥३६॥ काळअम
 रातेगिच्छिः काळअंनकांतेसच्छिः काळप्रळयेनद्राचिहोछिः

सकच्छिकरि॥४३॥ काळब्रह्मांडातेरवायेःतेषेसद्रादिविधातांकैवा
 राहेःब्रह्मजवतिजेहोयेःतेकाळत्परवाजे॥४४॥ अिसैरेसियां
 प्रदुडिःकाळपामरपदेमोडिःमगसुन्याविनरडिःमुरेडोनि
 रवाये॥४५॥ यापरिकाळदुरंधरःकोपहीनसकेषावतःतेका
 ल्हेयेउराताधारःगुरुकृपेवा॥४६॥ गुरुकृपेवियासद्वासाः
 काळकसंलागेसेवाःअनियनसुनितेकाःजगनियत्वेदाविः
 ॥४७॥ अिसैसेवाकरितांसेतोराःजगरारमृणोहरिरेवैःतचकाळ
 काळपणामुकेंःअनिसुनासे॥४८॥ नवलगुरुकृपाकिजेःकाळ
 विकालनिवारिजेःमगअनकळितांउरिजेःआपूआपणापेंष्व
 यो॥४९॥ मृणोनिकाळवियामाथाःबाहेगुरुकृपेविसंताः॥१११॥

(५)

(5A)

यान्नागिकाळान्या नियंतांः सुदुरस्यापि ॥१७॥ काळ करिसे वाः
 छैसागुस्वर पिमा वधरा वाः यान्नागिप्रकसाधु संतवै ष्टवां
 प्रार्थितुष्यसे ॥१८॥ जाहालिया हिंकार्यसिधिः शोवे शिन के प्राव
 धिः स्वप्ता विक्रमजन विधिः मज विन असे ॥१९॥ जे घे दुजे नाये
 कः ते घे काये से से वे चे सुखः मृणाल तरिक वृत्तुकः जे से आ हो
 ॥२०॥ वरावर पणान्या खो हळः वासरो निजा यसा चिकाळः पे
 रिणो गिले पण वेळो वेळः से हळे विणमो गि ॥२१॥ रणिरण
 सुरा धिरयातिः हे ये रण उमि सि स मा पिः तरि विज य श्री यानि
 कि तिः रणे विणमो गि ॥२२॥ पुर पश्या संग प्रापिः का पि नि ना
 हाम स कृ तिः तनिय संगे विण ग म चि कि तिः प्रिर विज गि ॥२३॥

(5)

सत्रावियेचेष्टमृतपानः करितोचिपूर्णजाणः नेथेव्यापुडि
 गोडिप्यापपाः प्रोगिजेजैसि। ६७। तैसेमज्जपजकपजनः का
 पुज्यअपुजनः नुरो नियागुसचरणापजनआहो। ६८। जैसि
 चोराविमाथेः प्रगटरजेनकाहः परिआंतुच्याओतुं होयेउक
 सुबुकसि। ६९। कांवेणियारविदिः बदेरिउमसोनेदिगो-
 ष्टिः परिसंभवलेप्यादेपोदिनेतविजाणे। ७०। विशयाचे
 मारकत्वजैसेः धिरवाप्यागि बाहरिनदिसेः परिसामाजिते
 आसेः तदपेवि। ७१। तैसिगुरसपकिमावनाः आतच्छेनेदि
 तपनाः आरुंउपेपजनाः पजतुचिअसं। ७२। अगजिये
 तेमृणातिमायाः जेकासेवटितथेआयाः पाहेजनाविधातयाः

॥१२॥

व्यक्तिनये ॥ ६० ॥ संवत् मृणोत्तरि नदिसंः व्यासं तं मृणोत्तरि व्यासा
संः नाचरुपाच्ये पिसंः काचिले जगं ॥ ६१ ॥ संवत् माच्ये दारुणः दारुणं
गिसंपपणः कां नसतां चिरिये जगः छाया पुनरागगनि ॥ ६२ ॥
जैसिजडलि विब्यो माः नसति सिसा सनि छिमांः कां सुर्य विबिका
छिमाः नथिलि दिसं ॥ ६३ ॥ व्यासं सितो धि किं चि उ विद्याः नासा च्या
प्रबुधाः धि वं सानके चिसद सौणता नियो गि ॥ ६४ ॥ व्यासु नि दे
ह्या सिमानताः ते माये च स्वरा मूरय तां ह्यि जि रा चि व धताः नि
श्रये सं ॥ ६५ ॥ प्राया निरसिने मि सारंः मृणोत्तो माया मे हिला
नरः तो छाये च्ये छे दावया सिरः शस्त्र छड वि ॥ ६६ ॥ शस्त्रे के ज नि
छे दावे वे गैः त्रै सिमा या हा तिन लागेः ना हिं मृणतां लगेः द रि हरा

(SA)

दिकं ॥ १० ॥ देवि गुणमयी गुणकार्याः श्रीकृष्णमूणेते मम माया ॥ ७ ॥
त्रिदुस्तरतराचयाः ब्रह्मादिका ॥ ११ ॥ ब्रह्मकैरितां सृष्टिकर्मः स्वकन्या ॥
देवो रित्तमः सरस्वतिस्त्रिकर्मकरंधाचो ॥ १२ ॥ लोकां श्रष्टया-
गियाः सासिवाक्षिमोहिनिमायाः जामोहनिरपेचिन्धयाः तत्काल
नेला ॥ १३ ॥ लोकाविष्णुत्रिकाकतानिःतेहिमायाव्यापुनिःवृद्ध-
व्याशमशानिः विशयवचसाचि ॥ १४ ॥ वैसिहरिहराजमायाः दुर्ज
येतेनयेषायाः तेनिसदसकृपाजानियां उपिचिविरं ॥ १५ ॥ गुप्तै
संस्वारधरिलियांपायः मायामुखविदारवउंनलाहेः चिमुखतारि
उरोनलाहेः हेहिनघउ ॥ १६ ॥ जयाचियाक्वन्नप्रतिनिमायाः उरिनु ॥ १७ ॥
रितांगेलिविलयाः जैसावंध्यापुत्ररायाः पाहातांनपादातानदि ॥ १८ ॥

(6)

त्री

(6A)

मायानावंसपाचावडवाः आपु निपुटे करिउसाः परिस्सुहसकुपेचिप्रसा
 सहपचिदावि॥७८॥ रात्रिष्यपुठिया प्रहुडिः प्रां धवस्येदुगघडिः प
 रिस्सुयसिमोस्सर्धघडिः नहोचिन्सके॥७९॥ सुहिकेचारतताका
 तः प्रतक्षदिसताहुगेचरः परियेकुतरिषळं कत्तः प्याघटमानेन
 प्यडे॥८०॥ कांमृगजळवेजळः अरतेदिसप्रवळः परिसान्वानत्वा
 तिळंगीतबोनसके॥८१॥ दोसिदिससिहिमायापुटेः सहसकुपेचिनि
 उजियेडेः पाहेजातांताककउंअभाषणं॥८२॥ अविद्यामेहि
 राद्धिः आपुलेनाहुंपणचिघातपादिः परिनास्तिकानास्तिकसिधिः
 सहसकुपा॥८३॥ प्रैसिनसन्दिघांदिमायाः प्यधिकंसाजचिगुतराया
 नेप्रतित्रिचिमजनगंयाः स्वमावेअप्पि॥८४॥ ज्यचिप्रतिदिन्नादिनेः

तेषां उपेक्षिते किं च जिजेः ह्यनुभवनिजाणितेः येषां च यदमान ॥ १७ ॥
सिद्धिजातियासाधनः सहजचिबोहुरुपेजाणः तैसेन यदं गुत्तम
जनः प्रतिनिस्त्रवा ॥ १८ ॥ कां सानसे च मष वरुजः सरलियातोमाताः
मजाविवि सर्वथाः दवडु निहा वि ॥ १९ ॥ देवो प्रसन्न होये तवं पुजावाः
मगकायेने उ निविकावाः नदि उ वसे नेफोडावाः परवलु कैसा ॥ २० ॥
मुंजि बांधे तवं तोपुल्युः मगकाये मानवा पुर द्वीजुः किं रण वि भाडि
योगजुः मगकाये को ल्या म्हा वा ॥ २१ ॥ जो दे द्या च्चे मरण से उ विः
हसि वे दुपि तरत्वं माना विः जे जन्म मरण लु क विः सगसि काये ये कन
मजावा ॥ २० ॥ जि उष मर चि य संः यत्वं मरण मासि न के संः जि वा डि ॥ १४ ॥
उपण चि नु म सेः याना च मरण निरा नू ॥ २१ ॥ जि या सि दि गा चि मु ब हः

७)

तोवाट संजे निष्कृष्टा टापुः तोउं पुजे निरोकडेः मार्गलु किले ॥ १५ ॥
 कनक विजसेची लियः मुल्लिजे प्राप्य पणियां तोसाव घाकिले प्राणि
 यां स्वस्तिने जे वि ॥ १६ ॥ तेसा माया पादपत्र मेः नाथिलि स्विमानि ऊने
 कमेः तेह पत्वे निवचन धर्मः स्वस्वरूप चें ॥ १७ ॥ घाला गिदे वा दुर्ज
 येले मायाः तेजगट वाळी से गति कसः सहन प्रसाद पायाः चे निवळे
 ॥ १८ ॥ जेमे सहस्र कृपा पादेः तेपे सा मातमता के विरोहः घाला गिगु
 ससेवने होयः सर्वाधी सदि ॥ १९ ॥ जे पाप्मन पाविगे दिं ईं द्वियेन
 पाति कं पुडि जे विशये कटी सिद्धिः देउ निवति ॥ २० ॥ तेस्वरूप सुख
 काहिः ईदिये वा खिले चिन्तहिः तेगु सुकृपे स्ववपाहिः स्वसुरे स्ववि
 ति ॥ २१ ॥ जे घें ईदिये रिषतां साकडेः तेपे दिस्ये दरे सुख जेडेः येसास

(GA)

दुराकृपाउतेडेः अलम्यलागु ॥ १५ ॥ तारिप्रयक प्रयकरं द्वियवृत्तिः
प्रवर्ततां प्रापुलाजा आर्चिः आसुसुररा निप्रासिवा रचं उला जे भ ॥
द्रीष्टिस्वभावद्यसपः तक्षप विहाय स्वस्वसपः जेस हुरकुपेचदिपः
द्विष्टिगेवशि ॥ १ ॥ दृश्यदेरगो जायदृष्टिः तचंदतज्ञाणलोपेट्टमा निउ
(8) जीः ये सिनिचि शोरा त्रिपुटिः गि को निपादे ॥ १ ॥ श्रोत्रा वधार गिरा
दुःतवं इह सर्वगि निशेदुः दुःपरिपरमार्जदुः अरवणार्घसिचि ॥ १ ॥
सुमजान मतां जो वसुः परतमकं दे करि सुवासुः तो प्रापा इरे
निवी शोराः जोगमिसे जोग वि ॥ १ ॥ रसनरा तलिआ च दिः मिथ्या वि
शये हा विक्वाकादिः मगप्राप्यां तरि न गो डिः स्वलुरवेसे वि ॥ १ ॥ धाता ॥ १ ॥
टसोक्तापर्यचदिः पचये चिनिविशे ववादिः मगलिके चानुनिगादिः

(8A)

रसनासेचि॥ धाजेजेवाउळेंधगिः तेषांगविहोयेवेगिः छेसेस्यरेसि
 वगिः सदानंदेदाटा॥ वाचउदुनिचोकेः परशेन्यादिप्रितिनसु
 टः शुकचपळपतेसर्वप्रकटेः निरादुवसु॥ ॥ कराचिक्रियाकर
 णिः नेपनविचित्चिंतांमपिनेणअकृतेपपाचिरवाणिः स्वचळलि
 उक्ति॥ धाजेजेउपजेकरणिः तेषांगविहोयेवेगिः मगअदेतापिये
 धरणिः सुस्ववासेवसति॥ निश्रवाच्याअंगावरिः चपळपाउला
 चियाहारिः चालेजेक्षियालदरिः क्षिराधीमाजि॥ ११॥ शयेनत्वा
 अचस्वरिः शेजेपरेविउपरिः जपिचपणचालुनियांबाहेरिः स्वसु
 र्वेनिजे॥ १२॥ आकाराचियाअंगावरिः वायूनानाक्रियाकरिः परि
 कधिंविगानाबाहेरिः पाउलनचालि॥ १३॥ तैसिरीद्वियेकर्माविप्रवृ
 त्तिः निपजताहिहागोपातिः परित्रिः संगवि समतिः साउलिनाहि॥ १४॥

तेणे सिंचि क्रिया उपजेः तेणे सिंचा कर्म निपजेः तेणे चिण काजका
जैः कस नि विसरे ॥ १५ ॥ सासासासास्ये परिचारः ते निर्व्यापारे चिब्या
पारः निमिषे निमिशाचे विकारः निविकारे विक्रति ॥ १६ ॥ जैसुहुकु
पाधदुडिः ते अतिरिदिये निगोडिः ते रीदिये कर्म उच्यति ॥ उदासना
ह्ये ॥ १७ ॥ याकारण्यं सिंधु विक्रपापः तरि असाध्ये ते चि साध्ये हो
येः याना गिधरावे सुचे माये निजा ममावे ॥ १८ ॥ तोकाळान्या कळि
ताः मायते निदीळिताः मनाया नि यताः ते चि यत्र ॥ १९ ॥ तोवेदाचा
वाक्त्रा अर्काचा अदि बाकुं ॥ करीदिये चाद्यो तकुः सुप्रसापणं ॥ २० ॥

(९)

(9A)

यान्त्रागिकार्यसिधिवेमायाः पञ्चवेजिष्ठतनायाः बोलिलोत्तेष्व
 स्यात्वेसिषाहे ॥२१॥ स कळसाधनामुत्तमस्यमः स्याध्यादिवरिगुत्तरो
 वनः गुत्तवाचोनिज्ञानचिज्ञानः न यदे ॥२२॥ गुत्तनिचिज्ञोपपन्नब्रह्मः
 गुत्तपञ्चमकळकर्मः गुत्तसेवातेस्वधर्मस्यार्थसिधिः ॥२३॥ ते गुत्त
 कुपेत्विगोदिः वेगळेपणायपिदिः करिनागवणत्विसेकडिबा
 लिजाणा ॥२४॥ तिसागुत्तमाजिदगदः सर्वगिज्ञाळगोउः परपाकि
 दाविनिवाउः वेगळेपणत्वा ॥२५॥ कांवावयाच्यापोदिः षसत्तिर
 साचियाखोदिः परिषाहिमाजिषसेगादिः तेवेगळिपडो ॥२६॥ कां
 सोत्तकहिरासुधः माजिपवळसृणाच्या बिंदः षमोळिकपरिमंदः
 होउनिवाको ॥२७॥ कांघृतासंजिघातलेदिंगः जेतदृषत्तिदिस्त्रागः

(१०)

परिवेगळे पणाचे प्रांगः व्यसुठवसे ॥ २८ ॥ निद्रेत निद्रा सुरव्या
 गेन क्वचिन्नोरवः यालागिचे गळे पणें संतोरवः सागे लाहे ॥ २९ ॥
 तैसा आत्मसुखें सुरिव्याहे असो सुरवें फुजे लगे देः तविवेगळे पणे
 त्रिगहेः सुरवें धने ॥ ३० ॥ लक्षणसुपे गे टपाणिः तरिना हि मिळा
 ले मिळणिः तेणे स्वाने देवे गळे पणिः योगिता गाचे ॥ ३१ ॥ चंद्र
 तोखे दराने कळाः तरितो चंद्रपणा वेगळा ॥ चंद्रन तोखे परिम
 ळाः ते चंद्रमखमुक्ते ॥ ३२ ॥ हिगमणे मिदुर्गंधुः तैतोवेगळे पणे शु
 धुः तैसा आनदमणे मिथानंदुः तैतोअनंदवेगळा ॥ ३३ ॥ तैसे सात्त
 काचे परिनेः को सुरवसुखपणे दावि सुरवाजे तरिजाण अज्ञानने
 येः ज्ञानसोपे ज्ञे ॥ ३४ ॥ जैसे काह्यवखे विजळेंः होये काष्टप

॥११॥

(70A)

पाचो गळेः परिलखल रितजे र्मिळेः लोकाष्ट लेशुकि ॥३५॥ कापूर
 आरि पिळेः परिकपूर वनमाने छेः तोष तिदि पिउता छेः उरला दिस
 ॥३६॥ धाल वणजळिं मुरंः परिस्या इरु च ति या वरेः तेल वणजळा कारं
 उरले दिसे ॥३७॥ तैस सुरवय कया हं हे उधे पराट हा न ला हेः तेथे
 ज्ञान दिसना हेः ज्ञानत पे ॥३८॥ अज्ञान ज्ञान ज्ञान न युः तरिसुरव क वणा हे
 मजा हेः तेथे सात्त्विक ते नि उरु म हं अज्ञान ज्ञाने ॥३९॥ धा तरि ज्ञाने
 सावसाः ते अज्ञानानि उरवा दना ते सि कु डु से द परि पा क वयसाः गो डि
 ये ते निजा ॥४०॥ पुग्ध वयसे यवा लः त वि वयसे वरु स्वपळः हो ये ते वि
 के वळः अज्ञान ज्ञान ॥४१॥ लोरवड निरि वळ कृष्ण वर्णः साया साय
 व हो ये दर्पणः ते से अज्ञान ते ज्ञान पुष्पाः पक्षि पाके ला हे ॥४२॥ ते साया

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com